

Cultuuronderwijs hoort binnen een effectief Leesoffensief

door Beppie Remmits, directeur Stichting CultuurStation

Hoog tijd voor een Leesoffensief. De lees- en taalvaardigheid van onze jeugd moet naar een hoger niveau. Maar laten we ons daarbij niet beperken tot de harde, technische kant van taalontwikkeling. Een integraal offensief, waarbij ook kunst- en cultuuractiviteiten worden ingezet, scoort gegarandeerd meer effect!

Een succesvol offensief begint met een verkenning van de bestaande situatie. En die ziet er zorgwekkend uit. Zo'n 60% van onze tieners zegt alleen te lezen als het echt moet; bijvoorbeeld om informatie op te zoeken. Bijna de helft van hen vindt lezen pure tijdverspilling. Dat gegeven vraagt om een andere, nieuwe strategie.

Kunst en cultuur als instrument

Cultuuronderwijs kan vanuit twee ambities worden ingezet. Autonom, waarbij je kinderen en jongeren hoopt te interesseren voor cultuur en te stimuleren tot actieve of passieve kunstbeleving. Maar ook instrumenteel, als middel om bijvoorbeeld in het kader van kansengelijkheid en talentontwikkeling iets te bereiken. Juist die instrumentele benadering past naadloos binnen een integraal Leesoffensief. Kunst- en cultuuractiviteiten, ingezet als vehikel om taal- en leesvaardigheid – en vooral ook leesplezier! – te stimuleren.

De impact van integraal onderwijs

Dingen worden interessant, betekenisvol en beklijven als ze op hun plek vallen. Ze krijgen waarde en betekenis wanneer je ze in verband kunt brengen met je eigen werkelijkheid. In de onderbouw van het primair onderwijs is dat vanzelfsprekend. Juf behandelt bijvoorbeeld het thema herfst. Ze leest een verhaal voor, reikt een prentenboek aan en vervolgens wordt het thema op verschillende niveaus aangesneden en uitgediept. De kinderen maken een wandeling, verzamelen bladeren, eikels en mos, maken een herfsttafel, knutselen een paddenstoel, zingen liedjes, maken een dansje ... Zo leren ze nieuwe woorden, verkennen ze het concept seizoenen, ontdekken ze verbanden, oefenen ze hun motoriek, spreken ze hun creativiteit aan. Integraal onderwijs in optima forma.

Synergie taalontwikkeling - cultuuronderwijs

Ook – misschien wel *juist* – als kinderen ouder worden, blijkt de combinatie van cultuuronderwijs en taalontwikkeling een enorme synergie op te leveren. Hoe toegankelijk ook, om een 17-jarige non-lezer aan 'Ik ga leven' van Lale Gül te krijgen, moet je als docent van goeden huize komen. Dat wordt een stuk makkelijker, als je je leerlingen de ruimte geeft om belangrijke thema's uit de roman - culturele identiteit, individuele vrijheid, macht en repressie - te verkennen en te verwerken, te becommentariëren en te presenteren via dans, muziek, beeldende activiteiten, mediakunst ... Een dergelijke geïntegreerde aanpak is goed voor de taalontwikkeling, voor spelling, woordenschat, begrijpend lezen. Maar tegelijk ook voor de emotionele ontwikkeling. Voor de creativiteit. Voor communicatie en samenwerken. Voor digitale vaardigheden en presentatievaardigheden. Kortom, voor al die Future Skills die jongeren moeten ontwikkelen om mee te doen met de samenleving van vandaag en morgen.

Katalyserende spiraal

Hoe een Leesoffensief ook wordt ingevuld, de impact ervan wint aan kracht én breedte bij een instrumentele inzet van kunst en cultuur. Als we dat proces dan ook nog eens laten ontwerpen en begeleiden door inspirerende professionals, is de kans groot dat dat werkt als een fantastische katalysator. Want onderzoek laat zien dat jongeren die eenmaal deelnemen aan culturele activiteiten, eerder geneigd zijn om zich creatief te uiten of een voorstelling te bezoeken. Of om een boek te lezen. Offensief geslaagd.